

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

KN2024/02249

Sammanfattning

Konkurrensverket tillstyrker att ansvaret för kommunalt avfall i detaljhandel med livsmedel och för förbrukat matfett och förbrukat kontorspapper flyttas från kommunen till den yrkesmässiga verksamhet som producerar avfallet.

Konkurrensverket instämmer i promemorians bedömning att ett kommunalt andrahandsansvar för sådana avfall endast bör vara aktuellt om det är ett bristande utbud av tjänster för att samla in och behandla avfallet, transportavstånden blir orimligt långa eller om tjänsten erbjuds med oskäliga avtalsvillkor. Konkurrensverket tillstyrker förslaget att kommunen regelbundet bör genomföra en utvärdering av om förutsättningarna förändrats eller om tjänsten att samla in och behandla avfall fortsatt ska erbjudas, men noterar att en periodicitet på fem år innebär att en sådan utvärdering inte kommer att ske varje mandatperiod.

Konkurrensverket tillstyrker att länsstyrelsen, i stället för de berörda kommunerna, på begäran, ska få besluta att en yrkesmässig verksamhet får hantera avfall som kommunen ansvarar för och som produceras i verksamheten, om avfallet behandlas på ett sätt som ger en materialåtervinning eller annan återvinning som är åtminstone likvärdig med den kommunala behandlingen och att sådana beslut ska få avse avfallshantering i en kommun eller i flera kommuner inom ett län.

Konkurrensverket tillstyrker att länsstyrelsen tar över tillsynsansvaret över kommunernas avfallshantering.

Konkurrensverket instämmer i promemorians bedömning att aktörer som efterfrågar återbruksprodukter från kommunens insamlingssystem för återanvändning av produkter från hushållen måste behandlas på ett sinsemellan likvärdigt

sätt av kommunen och att kommunen måste beakta reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen (2008:579) för det fall kommunen bedriver egen hantering/förädling och försäljning av återbruksprodukter i en ekonomisk verksamhet.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

5.2 Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter

I promemorian föreslås att ansvaret för kommunalt avfall i detaljhandel med livsmedel och för förbrukat matfett och förbrukat kontorspapper ska flyttas från kommunen till den yrkesmässiga verksamhet som producerar avfallet.

Konkurrensverket anser att det bör vara tydligt vad som är kommunernas ansvar och vad som avfallsproducenternas ansvar. Förslaget innebär att de berörda verksamheterna får större möjligheter att välja hur de vill att avfallet ska hanteras och av vilken aktör, vilket bör öka möjligheterna att bygga upp kommersiella lösningar för materialåtervinning för sådant avfall som inte ingår i det kommunala ansvaret. Konkurrensverket tillstyrker därför förslaget.

5.3 Förändringar i kommunens ansvar

I promemorian föreslås att avfallsproducenten ska kunna begära att kommunen ska hantera kommunalt avfall som avfallsproducenten har eget ansvar för, om det finns ett bristande utbud av tjänster för att samla in och behandla avfallet, transportavstånden för att hantera avfallet blir orimligt långa, eller tjänsten att samla in och behandla avfallet erbjuds med oskäliga avtalsvillkor.

Konkurrensverket instämmer i promemorians bedömning att ett kommunalt andrahandsansvar endast bör vara aktuellt om avfallsproducenten begär det på grund av att det är ett bristande utbud av tjänster för att samla in och behandla avfallet, transportavstånden blir orimligt långa eller om tjänsten erbjuds med oskäliga avtalsvillkor. Eftersom verksamheter och marknadsförhållanden ändras över tid är det lämpligt att återkommande genomföra analyser av de långsiktiga konkurrenseffekterna av pågående verksamheter. Konkurrensverket tillstyrker därför förslaget att kommunen regelbundet bör genomföra en utvärdering av om förutsättningarna förändrats eller om tjänsten att samla in och behandla avfall fortsatt ska erbjudas, men noterar att en periodicitet på fem år innebär att en sådan utvärdering inte kommer att ske varje mandatperiod.

5.4 Utvidgade möjligheter att hantera avfall som kommunen ansvarar för

I promemorian föreslås att länsstyrelsen, på begäran, ska få besluta att en yrkesmässig verksamhet får hantera avfall som kommunen ansvarar för och som produceras i verksamheten, om avfallet behandlas på ett sätt som ger en materialåtervinning eller annan återvinning som är åtminstone likvärdig med den kommunala behandlingen. Ett beslut ska få avse avfallshantering i en kommun eller i flera kommuner inom ett län.

Konkurrensverket instämmer i bedömningen att det blir enklare för yrkesmässiga verksamheter att ta ett större eget ansvar för sitt avfall om de endast behöver ansöka hos länsstyrelsen i stället för hos varje kommun där de bedriver verksamhet och tillstyrker därför förslaget.

6.2 Förändringar av länsstyrelsens och kommunens tillsynsansvar på avfallsområdet

I promemorian föreslås att kommunens generella ansvar för att utöva tillsyn över avfallshanteringen inom kommunen tas bort och att länsstyrelsen ska vara ensam tillsynsmyndighet över tillståndspliktiga verksamheter, handlare, mäklare, yrkesmässiga insamlare och avfallstransporter enligt avfallsförordningen. Länsstyrelsen föreslås också ta över tillsynsansvaret över kommunernas skyldigheter att sköta avfallshanteringen. Kommunerna ska ha kvar ansvaret för tillsynen över avfallshanteringen i fråga rörande de verksamheter som inte är miljöfarliga verksamheter och över att de som är folkbokförda i en kommun och övriga som vistas i kommunen följer avfallslagstiftningen.

Konkurrensverket konstaterar att kommunerna har flera olika roller på avfallsområdet och att de bland annat meddelar föreskrifter om hantering av avfall, bestämmer om renhållningsavgifter och fattar beslut i ärenden rörande avfall gentemot enskilda. Samtidigt har kommunen ansvar för att samla in, transportera bort och behandla kommunalt avfall och vissa ytterligare avfallslag. Konkurrensverket anser att det är viktigt att kommunens roll som utförare inte sammanblandas med kommunens andra roller, och tillstyrker därför förslaget att länsstyrelsen bör få ansvar att bedriva tillsyn gentemot kommunerna och granska att de uppfyller sina skyldigheter inom avfallshanteringen.

8.1 Insamlingssystem för återanvändning

I promemorian föreslås att varje kommun ska tillhandahålla insamlingssystem för återanvändning av produkter från hushållen. Kommunen ska ge privatpersoner, företag och sammanslutningar tillfälle att kostnadsfritt hämta återanvändbara produkter på en plats som kommunen anvisar. Produkter som inte hämtas av någon inom den tid som kommunen bestämmer ska hanteras som avfall av kommunen.

Konkurrensverket instämmer i promemorians bedömning att aktörer som efterfrågar återbruksprodukter måste behandlas på ett sinsemellan likvärdigt sätt av kommunen och att kommunen måste beakta reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen (2008:579) för det fall kommunen bedriver egen hantering/förädling och försäljning av återbruksprodukter i en ekonomisk verksamhet. Konkurrensverket har i övrigt inga invändningar mot förslaget.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Marie Östman. Föredragande har varit rådet Stefan Jönsson.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Marie Östman